

Modele și modele*

„Exceptând cazul istoriei,
noi de obicei examinăm faptele înseși
și nu sursele informațiilor noastre.”

Karl R. Popper

Științele sociale, în accepțiunea lor modernă, au o dificultate în fața complexității: trebuie să renunțe la suveranitățile explicative. Cumva imperativ suntem în prag de a se închide tradiția diviziunii metodologice și de a se anunța refacerea unității epistemice. Fragmentarea cunoașterii, însoțită de sciziparitatea științei sociale, și-a epuizat virtuțile cognitive. Sociologia trebuie să se unească cu economia, amândouă cu psihologia, triumviratul să devină un patruleter de forțe epistemice asociindu-se cu antropologia, acest corpus să-și apropie rigoarea istoriei și conjectura posibilă, și tot așa, până reconstruim *novum organum* al omului în mediul natural și redescoperim nevoia supraviețuirii în sisteme dinamice și din ce în ce mai ample în care singurul lucru care contează este autoreglarea.

Provocarea complexității este sinteza cunoașterii profunde, pe subsisteme autonomizate artificial. Într-un fel ultimativ, aceasta înseamnă ieșire din raționalitatea carteziană, motivată de randament și intrarea în universul deschis al lumii către ea însăși. În acest stadiu funcționalitatea performantă exclude externalitatea care sfidează funcția de autoreglare. Complexitatea este starea de grație a raționalizării funcțiilor subsistemelor după criteriul integrator, de tip compensatoriu, care asigură preeminența completitudinii funcționale în raport cu tendințele adverse, motivate randamental, ale subsistemelor.

Viziunea complexității o are Știința, viziunea randamentală a aparținut științelor. Spiritualizarea granițelor cunoașterii carteziene este nu doar un proiect oarecare, ci chiar proiectul unei noi modernități. Fundamentele noii modernități țin de viziunea complexității și ele vor fi revelate de refacerea unității cunoașterii, de revenirea la Știință.

Ceea ce a definit, inclusiv în stadiul de colaps, modernitatea de tip randamental, clădită pe performanțele cunoașterii fragmentare, a fost autocentrarea conflictuală a subsistemelor. Întregul a ajuns să reprezinte valoarea potențialului unui subsistem. Funcția întregului a fost mereu confiscată de parte. Întregul a ajuns să fie rezultatul subordonării, în varii expresii, de la cele ce presupun violența până la cele perverse, de tip soft. Autoorganizarea este imposibilă în condițiile subordonării.

Aliniamentele cognitive ale științelor sociale de până acum sunt în cel mai fericit caz paralele. Regula este a divergenței, a incompatibilității, a perspectivelor contrare, a denaturării soluțiilor etc. Consistența epistemică ține de aproximarea specifică a diferenței, ca și când perspectivele nu s-ar focaliza pe același obiect.

De ce se întâmplă acest lucru? Pentru că mai toate științele sociale au tendința de a scoate din ecuația cognitivă elementul esențial al obiectului cunoașterii, care este omul. Economia este preocupată să inventeze variante randamentale în maniera aumană, deși abordările ce au în centrul lor omul tratat ca forță de muncă sunt formal antiumane. Sociologia a deviat în măsurarea universului uman în formule care fac abstracție de inefabilul ființei umane. Antropologia s-a ilustrat ca studiu al exoticii existenței societale. Viitorologia a eșuat în profeții care conservă psihoze ideologizante.

Cum să faci inteligibilă, în situația fragmentară a științelor socioumane, complexitatea vitală? Amintindu-ne că noi am inventat totul, dar nu ne-am creat, și că noi, ca oameni, putem să reinventăm totul după chipul și asemănarea noastră, respectând însă complexitatea inerentă a creației. În acest fel nu există decât știința naturii, adică Știința, care are răspunsuri și la problemele naturii umane, în sensul că, în unitatea ei redescoperită, Știința este pur și simplu umană.

Marin Dinu

* Accentele se pun succesiv fie pe litera *o*, fie pe prima literă *e*.

Sumar / Contents

Public Decisions and Culture/Deciziile publice și cultura ■ Ioan Talpoș, Bogdan Dima, Cosmin Enache, Mihai Mutașcu 3	Soluții posibile pentru depășirea crizei ocupationale în România/Possible Solutions for Solving Employment Crisis in Romania ■ Cristina Iova 67
Alocații Pareto optimale și finanțarea producției de bunuri publice/Optimal Pareto Allocations and Public Goods Production Financing ■ Daniela Marinescu, Dumitru Marin 25	Tabloul de bord și îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor cu ajutorul indicatorilor de pilotaj/Dashboard and Firms Performance Optimization Using Piloting Indicators ■ Sorinel Căpușneanu 85
Constituția contabilității financiare sau matricea ei de referință/Financial Accounting Constitution or its Referential Matrix ■ Liliana Feleagă, Nicolae Feleagă 29	Hegemonia și stabilitatea economiei mondiale/ Hegemony and Stability of the International Economy ■ Gheorghe Gruia 91
Evaluarea cantitativă a riscului de credit din perspectiva Basel II/Credit Risk Quantitative Evaluation in the Basel II Perspective ■ Nicolae Dardac, Bogdan Moinescu 41	Intermediarii într-o economie de piață – tipologie și rol/Intermediaries in Market Economy – Classification and Objectives ■ Letiția Rad 95
The Underground Economy in Romania/ Economia subterană în România ■ Costantin Roman, Aureliana Geta Roman, Cleopatra Șendroi 47	Contabilitatea în fața provocărilor ingineriilor financiare/Accountancy Against Financial Engineering Challenges ■ Cicilia Ionescu 101
Studiu privind calitatea vieții în România/Research about Quality Life in Romania ■ Constantin Anghelache, Alexandru Isaic-Maniu, Constantin Mitruț, Vergil Voineagu 57	

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text: Gabriela Ochiană

Tehnoredactare computerizată: Nicoleta Bobocea

Grafică: Alexandru Ion

Abonamente: Irina Jerpel (021/312.22.48 – int. 24)

Difuzare: AGER-Economistul (021/312.22.48 – int. 24)

www.economieteoreticasiaplicata.ro

Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com